

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice šteč. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kaj bo z Bosno in Hercegovino?

Kako neredno je še stanje v teh novo-pridobljenih deželah, in kako prav so imeli tisti, ki bosniškim razmeram niso prave stalnosti pripisovali, ta nam priča sedajno vrenje v Hercegovini. Vzemimo slučaj, da se ustaja z aduži z orožjem in da se saj za silo mir ohrani in zatrdi, ali smo potem bosanskega vprašanja že rešeni? Mi sodimo, da ne. Stanje se mora saj toliko pojasniti, da bomo vedeli, ali Bosna spada k Avstriji ali ne. Dokler velja Andrassyeva pogodba, tako dolgo je rovarjem prilžnost dana, v Bosni napravljati Avstriji vedno sitnosti. Naj tudi mi zatrdjujemo, da je Bosna naša, vendar druge vlade lahko to zankaajo, opirajoče se na berlinsko in Andrassyovo pogodbo, in pri vsaki homatiji v Bosni ali Hercegovini uzraste jim opravičeno, da se vtikajo v naše zadeve ter proglašijo Bosno kot mednarodno zemljo ktere osodo ima odločevati le skupni zbor evropskih velesil. Naj tedaj pride do ustaje v Hercegovini, ali naj ne pride, gotovo je, da se mora Bosna „anektirati“, to je za Avstrijo ter z drugim deželami popolno združiti, da bodo druge države zgubile posvetovalno besedo o bosniških rečeh. Se bode li vse to mirno izvršilo? Oj nesrečna politika Andrassyeva!

Recimo, da se je to srečno dogdalo, nastane drugo prašanje: Kam pa bode Bosna pripadala: Cislajtanci ali Oggerski polovici?

Ko se je Bosna podjarmila večnoma s slovansko krvjo, s slovanskimi polki pod slovanskim generalom Filipovičem, bilo je čisto naravno, da je vlado dežele namesto cesarja prevzel isti Filipovič. Pa Madjari so bili brz

pri rokah, Slovanom ukrasti plen, ki so si ga sami pridobili, ter odstraniti Filipoviča, deželo pa v svojo last vzeti. Glavna skrb za Bosno se je izročila madjarskemu ministru Szlavy-ju, krajno poveljništvo pa je prevzel Nemec fzm. Württemberg. Po končani vojski se je začel v Bosni odrivati kršansko-slovanski žvelj, ki je že pred dosti pripomogel k osvojitvi dežele za Avstrijo (Musič, Sočica), ter se te osvovitve veselil kakor svojega odrešenja. Madjari in Nemci, kot novi gospodarji dežele po odstranjenju Filipoviča in drugih slovanskih uplivov, sklenili so zvezo in prijateljstvo s turškimi begi in efendiji, katoliški in pravoslavni Srb pa je bil v svoji deželi zavržen in tlačen, kakor poprej pod turško vlado. Tudi to ne more tako ostati, naj pride Bosna že k Oggerski ali k Avstriji, ali naj bode sama za-se. Ali kako se bode to prašanje rešilo? Po kakih bojih, nezgodah in nevarnostih? Gotovo pa je pravi napredek za leta in leta nazaj potisnjen, če ne popolnoma zaprečen. Oj nesrečni dualizem!

Dalje je potrebuo, da se Bosna razvija in odgojuje po svojem naravnem stanju, po svojih naravnih zmožnostih, tedaj v svojem narodnem jeziku. Vradni jezik tedaj mora biti srbo-hrvaški; enako tudi jezik v šolah. Z nemškim vradovanjem, z nemškimi šolami se bo napredek ljudstva le zaviral. Dobro naj se pomisli ter jemlje ozir na značaj ljudstva; na pol turški Bosnjak ni nikakor pohleven Slovenec. Tudi čas tirja svoje pravice, ter ima svoj značaj. Devetnajsto stoletje pri svojem iztoku nikakor ni podobno štirinajstemu in petnajstemu stoletju. Značaj ljudstva in časne dobe spozati ter po tem ravnati, je po

naših mislih prava in vspešna politika ne pa ga oholo prezirati. Kar je nekdanj blo, ni več; kar je nekdanj šlo in služilo, ne gre in ne služi več, naj si marsikdo domišljuje kar in kolikor si hoče.

In zadnjič se bosniškemu prebivalstvu tudi politične pravice, pravice evropske, katerih pod turško vlado ni imelo, dolgo ne bodo mogle odrekovati. Pa spet tu ponavljamo, kar smo ravno kar rekli, deželna uprava mora biti značajna in zdajnim razmeram bosniškega ljudstva primerna. Ljudstvu v prvotnem stanu izobraženosti, tako rekoč brez vse izobraženosti, deželno upravo po liberalnem kopitu odmerjati, se nam vendar silno dvojljivo in — pa brez zamere — tudi nepolitično, nespametno zdi. Mi tega bremena ne moremo nositi, pa ga bodo nosili Bosnjaki v svojem naravnem, otročjem stanu? Res — jako dvojljivo! Zatorej naj se dá Bosnjakom dobra, prvotnemu detinskemu stanu ljudstva primerna ustava. Za izvrševalce naj se postavijo modri, krščanski in značajni možje, zakaj na tem je vse ležeče. Kaj pomagata najboljša postava, če je po svojem izvršuje liberalen, breznačajen in brezvesten vradnik? Naj bi se na to vedno ozir jemalo, za Bosno pa še dvakrat bolj, kakor za druge dežele. Raznih in premnogih dotičnih tožb ne bomo tu ponavljali. V posebnem pa mislimo, da naj bi visoka vlada si prizadevala po svojem značaju in po svojem poklicu katoliško Cerkev podpirati in povsod pospeševati; izhodnim razkolnikom naj bi bila pravična, turško verstvo pa in mogočne turčine povsod ovirala. Pa ni znabiti to krivica? Mislimo, da ne. Po krivici in nasilstvu je bilo nekdanjem Bosnjakom mahomedanstvo vsiljeno, le po ropu in

Zakaj Evropa sovraži Rusijo.

Iz ruske „Zarje“.

Že sam zemljevid kaže, govorec da Rusija grozi podaviti Evropo, ker ima tako ogromnost zemlje. Kje se vender kaže taka nevarnost pred ruskim davljenjem? Francija za Ludovika XIV., Španija za Karola V. in Filipa II. ste res pritiskale na Evropo in grozile vničiti svobodo in samostojni razvoj različnih narodnosti, stalo je mnogo truda odstraniti to nevarnost. Ali se nahaja kaj podobnega v ruski zgodovini? Res se je Rusija večkrat vtikala v osodo evropskih držav, ali kakšni so bili povodi k temu? V letih 1799 in 1807 se je ruska vojna bojevala z različni vepeli ne za svoje, a za evropske koristi. Za evropske interese je na se nakopala grozo dvanajstega leta, in iz zemlje pomedla vojsko, broječo pol milijona, — vsak bi sodil, da je bila to storila za evropsko svobodo, ali ni ostalo pri tem, proti svojim interesom — tako je bilo mnenje Kotuzova in ruske stranke sploh že v 1873. l. — se je dve leti borila za Nemčijo in Evropo, in po preganju Napoleona obva-

rovala Francijo evropskega maščevauja, kakor poprej Evropo rešila francoskega nasilstva. Štiri in trideset let pozneje je skoraj protislantnim interesom rešila Avstrijo pogina, ki velja za vegelni kamen evropske državne sisteme. Kakšno hvaležnost je zato prejela od evropskih držav je znano. Taka djanja gotovo ne navajajajo ničesa, s čemer bi ona grozila Evropi. Ali Rusija največja država, kričijo, se vedno širi, in toraj žuga evropskemu miru in svobodi. Je li v tem mnogo resnice? — Rusija ni največja država. Ta čast gre Angliji. Angleška posestva v vseh petih delih sveta znašajo 425.000 □ milj; ruske pa le 375.000 □ milj tedaj za 50.000 □ milj manj od angleških. — Rusija res ni majhna država. Pa pogledjmo, kakošnja so njena zavojevanja? Večino prostranstva sedanje Rusije je ruski narod posedel ne po vojnem, ampak po mirnem potu naseljenja. Zemlja pripadajoča ruskemu narodu je popolna prirodna celota — ravno tako, kakor Francija, samo da v večjih razmerah — celota povsod razun na nekterih zapadnih mestih omejena od morij in gora! Uralsko pogorje deli to zemljo v

dva dela v vzhodni in zahodni. Poduralsko pogorje je slasti v njegovem srednjem delu tako nizko, da ne dela nikake prirodne meje. Zahodno polovico prerezujejo reke: Severna in Zapadna Drina, Dajepir, Don in Volga, ki se vtekajo iz njenega središča, kakor Francija Seine, Maas, Loire, Garonne in Rona. Vzhodno prerezujejo vsporedno oba, Jenizeja in Lena, katerih porečja niso razdeljena s pogorji. Na vsem tem prostranstvu še ni bilo nobenega razvitega političnega telesa, ko je ruski narod začel prijemati državni ustroj. Vsa zemlja je bila prazna pušinja, ali pa naseljena z hunskeimi pol divjimi kočevniki; nič ni tedaj oviralo naseljevanja ruskega naroda, ki se je vleklo skoraj skozi celo prvo tisočletje njegove zgodovine, ker ni bilo zgodovinskih narodov, ki bi jih bili morali pokoriti in potepati z negami, da bi se polastili njih zemlje. Nikdar še ni stalo manj solz in krvi, ko je kak narod zasedel svoje zgodovinske zemlje. Ruski narod je pretrpel mnogo zatiranja od Tatarov, Švedov, Poljakov in Mučenoscev, ali sam nikogar ni zatiral, ako se k zatiranju ne prišteva bramba proti neopravičenim napadom.

nasilstvu so obogateli. Ni bila to pravna in naravna v neobopljiva krivica?

More li taka krivica čez nekaj let pravica postati? Mislimo in vemo, da nikoli. Da bi vladi nasilstvo nasvetovali, kakor so ga turški sultani in deželni paše vpeljali in izvrševali, nam ne pride na misel; vsak pameten pa vé, da se dá z modrim, premišljenim ravnanjem marsikaj zavržeti in marsikaj pospešiti brez vse krivice in brez vsega nasilstva. Le toliko rečemo: Pustite „liberalnega beleca“ in „liberalno kopito“, ter delajte po poklicu katerega Avstrija ima in ga je imela od nekdaj.

Kaj pa hočemo odgovoriti na naslovno vprašanje, kaj bode s Bosno? Odgovarjamo prav o kratkem: To, kar hočete iz nje storiti. Ali bo kršanska dežela Avstriji v veselje in podporo, ali pa nasproti — v žalost, škodo in nevarnost.

Boka in Krivošija.

Če se pelješ po morji iz nekdanje luke dubrovniške Gruze kakih pet ur, pridemo do širokega ustja. To je Boka, ustje kotorskega zaliva, imenovano od Rimljanov „sinus Rhisonicus“. Razvaline rimskih vil, ki provzročujejo melanholično olupšavo sredi vinogradov in lesovja, jasno pričajo, da so uničene po prebivalstvu tuje zemlje. Te razvaline vedele bi mnogo pripovedovati o zgodovini Dalmacije. Ustje kotorskega zaliva so vrata k jedni najkrasnejših luk na svetu. Boka zavarovana je z mnogimi trdnjavami, ki jih je postavila Avstrija od časa do časa za obrambo tega znamenitega kraja. Največje trdnjave ime je Punta d'Oarto na severni strani zaliva, kakih 1500 čevljev visoka.

Najznamenitnejši del kotorskega zaliva je risanski, ki se razprostira do polotoka Lustizza, na katerem je mesto istega imena z malo trdnjavo. Ta varuje vhod v zaliv; nasprotna stran pa, predgorje Kobila, še ni zavarovana s topovi, ker je to predgorje, kot skrajna točka ožine, ki je še od časov dubrovniške republike ostala Turkom, še le nedavno pripadlo Avstriji. V toglaškem zalivu pa je najznamenitnejše mesto Castelnuovo, za katerim se kriva slavna proteklost; nekdanj bilo je glavno mesto Hercegovine, zato se še danda-

Država, ki jo je ustanovil, ni ustanovljena na kosteh podavljanih narodov. Je li zasedel prazne zemlje, ali si podjal še nerazvite narodnosti, kakor so bili Čudi, Vesi in Meri ali današnji Zirjani Čeremisi in Mordvi, ki še niso občutili potrebo samostojnega zgodovinskega življenja, ali je pa sprejemal pod svojo straho in varstvo take narode in plemena, ki okroženi od sovražnikov so že izgubili svojo narodnost in samostojnost, ali jo pa niso bili v stanu več dalje ohraniti, kakor Armenci in Gruzini. Zavojevanje je pri tem imelo malo opraviti, kar se vsak lahko prepriča, če pretrese, kako je Rusija pridobila pokrajine, o katerih sluje po Evropi, da jih je z nasiljem zavojevala. Ali poprej je nam treba vedeti, kaj pomenja beseda „zavojevanje“. Zavojevanje je politični uboj ali politično pokvečenje. Ali ker se ta izrez rabi popolnoma v drugem pomenu, rečimo rajši narodni uboj ali narodno pokvečenje. Da, definicija je prava in jasna. Po prepričanju vseh mislečih ljudi, ima vsaka narodnost pravico na samostojno življenje v tem obsegu, v katerem čuti potrebo in ima zmožnosti.

(Dalje prih.)

nes tudi zove Ercegnovi. Mesto, obdano z razvalinami, ima dve trdnjavi, kateri je pa potres močno poškodoval. Nad mestom stoji trdnjava Spagnol, sozidana v četrtem stoletju. Ime Spagnol ima od nekega Španjolca, ki je prišel to mesto zidati leta 1557; toda takoj prihodnje leto razpodili so Turki delavce in zidarje, ter dovršili sami zidavo in ondi ostali do leta 1667. To leto pridobili so si Castelnuovo malteški vitezi v zvezi z Benečani. Ne daleč od tod stoji trdnjava Ponte-Rose, ki je sozidana na jako pripravnem kraju. Bregovi pokriti so z vinsko trto in oljkami; na podnožji pa je mnogo leandrov in platan.

V tretji zaliv pride se po komburski ožini; ta je največji, ter se imenuje Teodo. Odtod pride se lahko v rimski zaliv, ki je ključ do Krivošije. Na teh bregovih in razen Santa Croce nobenih trdnjav do Kotora. Za obrambo tega mesta postavljena v 815 čevljev visoko trdnjavo San Giovanni, ki varuje mesto pred sovražnikom, ki bi prišel po morji a tudi proti Črnogorcu, ki pride po suhem. Ti kraji mejili so do leta 1878 s Turško, namreč s Hercegovino in Črnogoro; po berlinskem dogovoru pa meji sedaj s Črnogoro. Turek bil je tukaj dober sosed, ker nikdar ni mislil na napad; bolj nevarni zdijo se Črnogorci. V zadnjem času postavila je Avstrija okrog Kotora mnogo trdnjav in stražnic. V sedanjih okolištinah je najznamenitejši okraj risanski (s 1100 dušami) ki je v živahnej trgovalski zvezi s Krivošijami, Krivošije pa so navadno središče nemira. Krivošijani so po krvi in veri v rodu s svojimi sinovi Črnogore. Kadarkoli hoče Avstrija kaj storiti proti nji volji, vselej jej oni odgovore — na svoj način.

Krivošijani so po starej navadi vedno hodili pred črnogorske sodnike ter pošiljali tudi svojo deco tje kaj v šolo in nikdo se ni brigal zato. Pol stoletja do l. 1869 ni se nikdar odločila vlada avstrijska, da kaže v teh krajih svojo moč. Še le za Giskrove vlade vlade so to poskusili vsled zakona o splošnej vojaški dolžnosti. Toda poskušali so na tak način, da je vsak, ki pozna ondote razmere, takoj uvidel, da bo poskus brez uspeha in žalosten.

Ko so Krivošijani začeli, da imajo biti uvrsteni v vojsko ter preživeti tri leta v kasarni jeli so se vzdigovati. Že početkom septembra se jih je zbralo do 500 dobro oboroženih, ki so izjavili, da se oni ne bodo pokorili novemu zakonu. Oni hočejo se boriti proti Turku na svojih gorah in braniti svojo domovino, kakor doslej, a v vojašnice nečejo nikdar iti. Vlada se tedaj ni brigala za to izjavo ter kmalu začela izvajati novi zakon v Boki kotorske. Kar je sledilo, nam je znano: uprli so se Bokelji, a kaj, na Dunaji so si mislili, da bo parlovskih bataljonov zdobilo upor. Toda kmalu so sprevideli, kaj se pravi bojevati se na takih nepristopnih gorah in pečinah. Večkrat so zastoj poskusili odbiti upornike od trdnjave Dragalj, ktero so so obkolili in ktere posadka se je že borila z gladom.

Po štiridnevem naporu in težkih izgubah posrečilo se je generalu Jovanoviću oskrbeti Dragalj s hrano, toda kmalu bi bil to plačal; z glavo; bil je hudo ranjen v nogo, 55 vojakov pa je ondi padlo. Toda ustaši pridobili so si trdnjavo Stanjeviče, ter so začeli smelo približevati se tudi Kotoru. Zastoj poslali so proti upornikom 14. bataljon lovcev, zastoj so se vojaki borili kakor levi, ustajniki so streljali izza pečin ter valili kamenje nanje; a 19. novembra hiteli so na glavni stan podmaršala grofa Auersperga, ki se je rešil le s hitrim begom. Potem nehale je daljno boje-

vanje, in generala Rodiča so poslali, da ustanovi red in mir.

V tem miru se je ustanikom vse oprostil, dobili so tudi vojno odškodnino; obljubili so jim, da jim hoče država sama razrušene koče postaviti ter ustanovili šolo; daljnih deset let pa so prosti vojaške dolžnosti.

Toda še čez deset let se ni izvršil zakon. V Kotoru izvel ga je baron Rodič, kar naj se pa pripisuje jedino le njegovej priljubljenosti, na Krivošijance pa so čakali, dokler se rede Bosna in Hercegovina, spomnili so se tudi Krivošijancev ter jim naznanili, da se zakon tudi v njih domovini mora izvršiti. Toda Krivošijanci bili so l. 1881 ravno tisti, kakor l. 1869. Niso se dali novatičiti ne s „silo ne z milo“ in vse je ostalo pri starem.

Kako se bode sedaj stvar razvila, nemože je povedati. Nemirno gleda Avstrija na čete, ki hite na dalmatinski jug, nemirno upira svoje oči na one oddaljene gore, nevedoč kako daleč bode se razširila sedaj še omejena ustaja, piše hrvatski „Pozor.“

Politični pregled.

V Ljubljani 25. januarja.

Avstrijske dežele.

Preč. g. **Ant. Jeglič**, doktor bogoslovja in semeniški podvodja, odbornik Slov. Matic in družbe katoliške itd., imenovan za kanonika nadškofijske Vrhbosenske, odrine vže prihodnji teden v Serajevo. Kranjska zgubi učenega, pobožnega, ponižnega duhovna, pravi biser, Bosna ga dobi.

V Trstu hočejo na mesto odstopivšega Rabelna voliti mestnega odbornika **Burgstallerja** za državnega poslanca. Burgstaller je v mestnem zboru dozdaj Slovence zastopal, upati je toraj, če bo voljen, da se ne bo pridružil levicarjem, ampak desnici.

Nemški grajščaki na Pemskem nečejo več priznati sklenjene pogodbe s Čehi, ter hočejo pri dopolnilni volitvi svojega kandidata postaviti. To je tem bolj čudno, ker so češki grajščaki še le pred kratkim glasovali za nemškega kandidata Kučero, ker so mislili, da jih pogodba še veže. Bojda je Herbst toliko časa intrigiral in ščuval, da so se Nemci pogodbe odrekli. To pa se zna zasukati le njim v škodo. Ako vlada le količkaj Čehom pomaga, bodo ti zmagali pri volitvi in potem bodo še Nemci sami radi za kompromis prosili.

Vedne pritožbe nemških kmetov zoper sedajne **šolske postave** vendar ne bodo ostale brez uspeha. Vlada hoče izdelati novo šolsko postavo, ki jo bo najprej pokazala eksekutivnemu odboru desnice, in če jo ta odobri, šla bo postava najprej pred gosposko zbornico, potem še le pred zbornico poslancev.

V **Zagrebu** postal je vladni predstojnik za nauk in bogočastje g. Ivan Vončina, brat ranjkega dr. Leona Vončine.

Vnanje države.

Na **Francoskem** imajo dvojno krizo, eno na borzi, ker so papirji grozno padli in bi nastal cel „krach“, podoben onemu od l. 1873, ko bi bile banke tako sleparske, kakor tačas na Dunaji. Tako hudo pa ne bo, kar so francoske podvzetja dobro podkovane z milijoni. Druga kriza zadeva Gambetto, ki je mislil, da bo absolutni vladar, zdaj se pa vse proti njemu obrača, tako da bo morda še odstopiti moral.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 22. januarja. (Friedmannov pogum. — Prememba šolske postave. — Župan Nevald. — Vojski v južnih deželah.) Friedmann se je kmalo skesal, da je tako hudo grajal judovsko častnikarstvo in je v stenografičnem protokolu zbrisal cele strani svojega govora in najostrejšje stavke, da bi ne prišli v javnost, pa zapisnikarji mu tega niso dovolili in so izbrisane oddelke v protokol zopet sprejeli. Ponašal se je, da ima dovolj poguma častnikom povedati, kar jim gre, potem mu je pa ta pogum tako hitro vpadel, da je hotel velik del svojih besed zatajiti. Prav po judovski!

Šolska postava se bode vendar le premenila in bode dotične premembe navetovala vlada ter postavlo že v eni prihodnji seji izročila najprej gospodski zbornici, od ktere bode še le le prišla v zbornico poslancev. Glavna prememba zadeva prvi paragraf, ki bode določeval, da mora odgoja biti versko-nravna (religiös-sittlich) ne pa sittlich religiös (kakor doslej). Zato pa bodo morali biti učitelji tiste vere, kakoršne je večina otrok in judje ne bodo več mogli postati učitelji ali voditelji katoliških šol. Ako bodo kateheti zadržani, bodo morali učitelj podučevati kršanski nauk, zato pa bodo morali v pričo duhovske gosposke narediti tudi izpraševanje iz katehetike. Tudi se bodo morali otroci zopet vdeleževati verskih vaj, in jih bode moral medtem nadzorovati vsaj en učitelj tiste vere, ktere so otroci. Kaže se toraj, da se hočejo šolske zadeve nekoliko obrniti na bolje. Za dežele, kjer morajo otroci 8 let v šolo hoditi, se bodo dovolile izjeme, in bode občinski zastop lahko to dolžnost skrcil na 6 let za svojo občino. Tudi se otroci 7. in 8. šolskega leta ne smejo všteti v število tistih otrok, po kterih se ima razsoditi potrebno število učiteljev.

Dunajski župan Nevald je zopet bolan; vsled zadnjih dogodkov je jako vznemirjen in potrebuje počitka. Večina listov je zoper njega in pravijo, da se bode v torek županstvu odpovedal. Prav tako!

Uradna „Pol. Corr.“ poroča, da se število vojaških polkov v južnih deželah ne bo povikšalo, pač pa da bodo tam stoječe polke dopolnili; zato se neki že k vojakom poklicali vse dopustnike ali urlaubarje, in deloma neki tudi rezerviste. — Oficir Ljubič, ki je bil pri neki praski z vtajniki ranjen, je umrl.

Z Dunaja, 24. januarja. (Borzni krah. — Iz državnega zbora.) Te dni je bil zopet jok in stok med izvoljenim ljudstvom izraelskim. Na francoskem so na borzi nekteri papirji padli v svoji ceni, in ljudje, ki so hotli uni dan našo vlado podreti z naskokom na deželansko banko, poprijeli so se nemudoma tudi te prilike, da bi spodrinili sedanje ministerstvo. Naenkrat so začeli padati na borzi tudi naši papirji, in državna renta stala je v soboto in nedeljo na 70 gld., tedaj za 7 gld. manj, ko 5 dni poprej. Da so nekteri borzni igralci pri tej reči zgubili vse svoje premoženje, me se samo po sebi, ali ravno tako je umevno, da so borzijanci sami prav umetno potlačili kurze in iz gole protivnosti ali iz sovraštva do sedanje vlade mnoge borzne igralce spravili na beraško palico. Ko so pa na ta način prizadeti glasno zavajali, zdramili so se veliki borzijanci, da to vendar le ne gre, zbrali so se Rothschildi, Wodianerji in drugi taki denarni matadorji, in to je bilo dovolj, da so začeli kurzi zopet rasti, in da je cena papirjev precej zopet poskočila. To je pa naj bolje znamenje da so bili ti ljudje krizo

le umetno napravili, ker je takoj ponehala, ko so oni hotli.

Državni zbor je danes imel sejo, v kateri je grof Hohenwart izročil peticije za železnico med Loko in Trstom. Levičarji so vlado interpelirali zaradi nekega okrajnega glavarja na Českem, češ, da je ravnal zoper postavlo, ker je pripustil, da so se iz skrinje nekega zatoženca na skrivnem vzela in potem zopet nazaj dejala neka pisma. Potem so bili nekteri predlogi med njimi tudi gledé zemljišno-odveznega zaklada kranjskega izročeni dotičnim odsekom in so se na znanje vzela polajšanja, ki jih je denarni minister dovolil pri zedinjenji železniskih obligacij. Daljši razgovor je bil o postavi, ki zadolženim posestnikom brani upnikom na škodo uničiti dele zadolženega posostva. Govorili so zoper postavlo Jaques, Weber, ki se je zlasti hudoval, da je za dotične prestopke odločena kazen prevelika, pa Kovalski, za njo pa Grünwald in poročevalec Madejski. Po njegovem govoru bila je splošnja obravnava dovršena in postava kot podlaga posebne obravnave sprejeta. Ker je medtem postalo že tri popoldne, bili so le še oddani volilni listki za dopolnitev raznih odsekov, potem pa je bila seja sklenjena. Prihodnja seja bo v petek 27. t. m.

Z Dunaja, 24. januarja. (Vstaja v Hercegovini. — Imenovanja.) Vstaja v Hercegovini se čedalje bolj razširja in poroča se, da so sim ter tje po deželi raztresene vstaške trupe po 150 do 300 mož, ki imajo nekteri čisto nove angleške puške. Tudi Krivošijanci so začeli prijemati naše vojake, ki bodo imeli dokaj opraviti, preden zaduše vstajo. Kakor je Tisza v ogerški zbornici odgovoril na interpelacijo Helfyevo, bode vlada vso moč napela, da zaduši vstajo. Srbska in črnogorska vlada ne podpirate vstajnikov, in tudi nobena druga vlada ne, pač pa omladinški srbski listi zanje pišejo. Delegaciji se snide menda vendar le že 28. t. m., ki jih hercegovinska vstaja zahteva od države.

Policijski predsegnek baron Marks je v pokoj dejan in dvorni svetovalec Krticzka bode s 1. februarjem začasno prevzel vodstvo policijske direkcije dunajske. Župan Nevald se pa danes odpove županstvu. Srednja stranka je pri nekem dogovoru sklenila, da naj se podžupan Uhl, po prebrani odpovedi županovi častno in pohvalno spominja njegovega delovanja, potem pa naj sejo sklene ter čez nekaj dni napove nov shod, da se dogovore o volitvi novega župana, ki bode menda sedanjí drugi podžupan dr. Prx. Vsaj je srednji stranki že obetal, da se neče okleniti nobene stranke in ne pristopiti k nobenemu klubu, ampak da boče ostati nad strankami in se klubovih sej vdeleževati le kot gost. Po britkih skušnjah Nevaldovih, ki se je v nedeljo jokal, ko so prišli k njemu nekteri mestni odborniki mu naznanit, da ne bode mogel več županovati, je pač umevno, da njegov naslednik obeta več previdnost in nepristranost. Saj bi imel sam naj večo škodo, ko bi moral po zgledu Nevaldovem odstopiti, ker ima župan dunajski skoraj tako letno plačo, kakor kak minister.

G. Levičnik ni imenovan za ministerijalnega ali dvornega svetovalca, ampak za ministerijalnega tajnika, ki je v eni vrsti s svetovalci kresijskih ali deželnih sodnij. Prihodnja stopnja je služba sekcijskega svetovalca in še le potem je stopnja ministerijalnega ali dvornega svetovalca.

Z Vrhnike, 18. jan. Dne 11. dec. imela je tukajšna čitalnica svoj občni zbor, kteri je bil prav obilno obiskovan. Vršile so

se volitve predsednika in odbora. Za predsednika je bil zopet izvoljen tukajšni posetnik gosp. Josip Lenarčič, kateri društvu hvalvredno že 3 leta predseduje in v odbor tudi možje, kterih rodoljubje je občeznano. Iz poročila gosp. tajnika je bilo razvidno, da društvo lepo napreduje, ker naznanil nam je, da se je število družtenikov zdatno namnožilo in da šteje društvo blizo 60 udov. Na predlog gosp. tajnika je občni zbor enoglasno zahvaloval izrekel tukajšnemu občespoštovanemu posestniku g. Francu Kotniku, ki je v teku lanskega leta svojo veliko dvorano vso prav lično prenaradil in jo proti neznatni najemščini čitalnici prepustil, tako da jima zdaj društvo krasno dvorano, s kakoršnjo se zamore le maloktera čitalnica ponašati. Gosp. blagajnik je stavil predlog, naj bi si društvo omislilo lasten glasovir, da bi ne bilo potreba pri vsaki veselici drage godbe si najemati. Ta predlog bil je enoglasno sprejet le zastran pota, po kterem bi se popotreben denar dobil, so bili posamezni različnih misli. Eni so menili, da bi se vstopnina, ki znaša na mesec le 30 kr., povišala, drugi pa so nasvetovali, naj zastran vstopnine pri starem ostane, ker bi, ako se vstopnina poviša, manj premožni udje znabiti odstopili in naj se odbor oberne do velikodušnih premožniših narodnjakov s prošnjo, naj vsaki po svoji moči nekoliko za glasovir daruje. Drugi nasvet je bil z večino sprejet, odbor se je brž v prvi seji obrnil do blagih dobrotnikov, v kratkem času se je nabralo krog 200 gld. Po posredovanji g. Valente, pevovodje ljublj. čitalnice se je glasovir na Dunaji naročil in 6. jan. imeli smo ga že v dvorani. Prav krasno delo je, strokovnjaki hvalijo njegov glas, stane pa 324 gld. Odbor je bil tudi že v prvi seji sklenil prirediti o predpustnem času več veselice z toterijo. Prva veselica je bila 8. jan. in sicer obilno obiskovana, tudi nekoliko gospodov iz Borovnice in Logatca nas je počastilo s svojim prihodom. Slava jim! Druga veselica bo 29. jan.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. januarja.

(Katoliško podporno društvo v Celji) prav dobro deluje. Iz njegovega sporočila za leto 1881 posnamemo sledeče: Društvo je zidalo veliko šolsko poslopje, kjer se šolajo na društvene stroške deklice iz celske okolice. Za to poslopje so največ darovali č. g. labudski knezoškof (14100 gl.) in neki umrli g. župnik (3000 gld.) Šolo je obiskovalo 221 deklic; podučevale so nune. Dohodkov je imelo društvo 1515 gld. stroškov pa 1429 gl. Podpora društva so ustanovniki (37), udje (172) in podpiratelji z manjšimi doneski. Ne dá se tajiti, da je to društvo velika dobrota za celsko okolico. Načelnik društvu je g. Jož. Žičkar, mestni kaplan. Šola je od vlade dobila pravico javnosti.

(Občni zbor Marijne bratovščine) bo prihodnjo nedeljo 29. jan. v gostilnici „Berhalle“ na predmestji, ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Nagovor predstojnika in čitanje zadnega občnega zbora l. 1881. 2. Sporočilo odbora o računskem sklepu o stanji premoženja in poročilo pregledovalnega odseka. 3. Volitev 3 odbornikov in 3 udov v pregledovalni odsek. 4. Nasveti posameznih udov. Sliši se, da hočejo nekteri pri občnem zboru prepirlati in proti sedajnemu odboru rovati. Ker ta odbor izvrsto deluje in je premoženje društvu zopet zdatno pomnožil, prošeni so vsi prijatelji sedajnega odbora, naj se občnega zbora v obilnem številu udeležé, da ostane društvo v spret-

nih rokah ter da ne zapade morda menj sposobnim močem, ki jih ne poznamo, in ki so se vpisali menda le iz tega namena, da bi v družbi prepir in zdražbo delali.

(Slovensko gledališče.) Zadnji pondeljek se je igrala mična vesela igra „striček“. Občinstva je bilo malo; igralo pa se je iz početka precej dobro, proti koncu menj. Zadaži prizor se ne smeta tako pomečkati, sicer se vse prejšnjo dobro igranje pokvari. Gosp. Pevec je bogatega trgovca prav dobro predstavljaj; njegova hoja in vedenje kaže izurjenega igralca in je želeči, da bi g. Pevec ostal podpora naši dramatik. Vendar moramo tudi na njem grajati, da prethi govor, zlasti tam, kjer bi moral pokazati ojšrega hišenega gospodarja in očeta, moral bi bolj krepko govoriti. Gospica G. Nigrinova je kakor po navadi pokazala svoj izborni talent. Glavno nalogo „strička“ je g. Sršen dovršeno igral. Bili smo s celo predstavo v obče zadovoljni.

Razne reči.

— † Škof Dobrila. „Edinost“, potem ko je v kratkem naznanila njegovo reskeršansko smrt, načrtala njegovo življenje, njegove službe in zasluge za Cerkev in narod, piše sledeče o r. škofu Dobrili:

Dobrila je bil mož po božji in človeški volji. Jako učen, pa jako ponižen, s krepko voljo je družil miločutno srcé; bil je ves goreč za božjo čast in iz vse duše je ljubil narod, iz katerega se je rodil. Uže ko je bil profesor, izdal je lepo molitveno knjigo „Oče budi volja tvoja“, katera je hrvatskemu narodu v Istri zlata dušna hrana, ker ne manjka je v nobeni hiši, kakor tudi ne na najmanjši hrvatski ladiji.

Njegova najsrčniša želja je bila, da se povzdigne slovanska duhovščina, zato je pripravil semenišče za dečke ter delil letno podporo ubogim in nadpolnim gimnazijalcem; v ta namen je nabiral doneske ter skromno in zelo varčno živel, da je iz svojega premoženja množil dot. čni zalog. Žalibog, ni čakal veselja, da bi videl zavod osnovan.

Kako je ljudstvo ljubilo svojega pastirja, to se je očitno kazalo, ko ga je hodilo kropiti in pri pogrebu. Od pondeljka zjutraj do vtorka zvečer se je vse drenjalo v škofovo palačo; pred njo je bilo vedno toliko ljudstva, da so stražniki težko red vzdržavali. Prvi dan se jih je moralo mnogo vrniti, ker niso mogli v kapelo priti, mej drugimi celó mestni župan. Mrtvaški oder je bil po škofovi želji preprosto ozalšan, mrljč je ležal, kakor je to starodavna navada, v škofovskem ornatu z mitro na glavi. Na prsih mu je ležal zlat križ, na kazalcu desne roke se je lesketal ribiški prstan in krog vratu je bila pripeta zlata verižica. Pri nogah je stala na taburetu mitra in krog odra je gorelo dvanaest velicij sveč. — Vsako uro se je brala tiha maša. Venca ni bilo nobenega, če tudi se jih je mnogo naročilo, posebno s Hrvatskega, da se je obvaroval značaj preprosti in ponižnosti.

Telegrami, ki so izražali sožaljenje, dospeli so od vseh strani, skoraj od vseh domačih škofovskih sedežev, dostojanstvenikov in družtev. Mej prvimi sožalniki so bili: Strossmayer, minister Pino, potem papežev poslanec na Dunaju; prišel je telegram tudi iz vaticana v papeževem imenu. — Oporoka se dozda ni našla.

Pogrebni spreved je bil v sredo zjutraj ob devetih. Vsa Trst je bil na nogah in tudi od zunaj je prišla obilo ljudstva, posebno du-

hovnikov. Uže ko je ura osem odbila, obstopili so vojaki vso pot od škofove palače do stolne cerkve ter so imeli mnogo truda, da so sprevedu pot delali. O polu devetih so se začele zbirati razne korporacije in deputacije pred palačo; sprevedni duhovniki, na čelu jim poreški škof, dr. Glavina, ki je spreved vodil, pa so se sešli v škofovski kapeli.

Osem duhovnikov je nosilo rakev, ki je bila pokrita s škrlatnim žametom, spredaj je ležala mitra, zadej mašne bukve. Posebno so nase obračali oči škofovi sorodniki, ki so korakali v prosti kmečki obleki sredi dostojanstvenikov v krasnih opravah. Mej pogrebci sta bila tudi senjasko-modruški škof, dr. Jurij Posilović in lakromski opat, vpokojeni deželni šolski svetovalec dr. Pavišič.

Dve uri je potreboval spreved od škofove palače do stolne cerkve. Enajst je bila ura, ko je dospela rakev k sv. Justu. Tu je bilo blagosloveno in preneseno v cerkev, ki je bila vsa v črno oblečena. V črno sukno so bili zaviti stebri, klopi, spovednice itd. Veliki oltar je imel črn zastor, z lece je moil škofovski grb, sredi cerkve je stal visok katafalk, na kateri so rakev vzdignili.

Zdaj se je začela črna maša, katero je bral poreški škof dr. Glavina; asistirali so mu stolna prošta Schneider in Petronio, župnik sv. Justa, kanonik Battaglia in škofov kancler in kanonik dr. Šust z dvema stolnima kaplanoma. Ganljivo je bilo petje, Riccijev prekrasni requiem.

Po maši je g. kanonik Sterk v jako lepem govoru raz lece razgrnil živo podobo pokojnikovega življenja, in spominjal pokojnikovih zaslug ter naglašal, kako se pokojnik mora posebno zato čislati, ker se je iz najubornih razmer na toliko slavno in česčeno stopinjo iz lastne moči in kreposti z božjo pomočjo in milostjo povzdignil. On ni mrtev — rekel je govornik — on bo večno živel v našem spominu.

Potem so se izvrševali obredni absoluteri, rakev vzeli s katafalka in nesli na pokopališče, kamor jo je spremila duhovščina. Tú je bilo truplo zadnjikrat blagoslovljeno in izročeno črni zemlji. Naj v miru počiva!

Preprost kamen bode oznanjal: „Pod to gomilo leže smrtni ostanjki škofa Jurija Dobrile“, a njegov spomin bo večni mej našim narodom, ker mu je bil najboljši pastir, ker ga je tolikanj ljubil ter mu v časno in večno srečo vse svoje moči posvetil. Res je, on našemu narodu ni mrtev, njegova dela so nesmrtna. Seme, ki ga je sejal, klije in rodilo bo vesel sad od roda do roda, če ga bomo mi njevali. Jokajmo za vrlim možem, a srcé naj nam ne upada; hodimo po njegovih stopinjah s pogumno dušo in jasnim čelom; dejmo za narod in človeštvo, da bo veselo gledal iz nebes, kako lepo klije seme, katero je on sejal!

Dobrila ni mrtev, njegov spomin je večni!

— Edinost piše: Dež. odbor v Devin slovenski piše, da si dobro vé — da se v županstvu italijanski uraduje. Tak deželni odbor moramo hvaliti in reči o njem, da dobro pozna razmere, pa tudi časti začetnika moža, sedanjega kranjske vojvodine predsednika A. Winklerja, ki je z blago dušo, grofom Pace-tom (bivšim dež. glavarjem) in s talentiranim odvetnikom Doljakom vred slovenski jezik povzdignil v podeželno uradnijsko rabo. Da, Winkler je za nas Slovence jako pomenitno ime. Samo to slabost ima in jo je zmerom

imel, da ni bobnarjem nobenega zasluga dal, ko je sklenil kaj narodno-koristnega storiti. In tak mož se je moral l. 1879. zagovarjati, da svojo osobno čast reši. Pod solncem nič novega, samo da take nevšečne novine mislečega človeka jezé. Našemu cesarju pa slava, ki takega moža — ki je zmerom zvest Slovincem, tako sijajno odlikuje.

— Slovastvo. Duhovnikom in sploh bogoslovcem največega priporočevanja vredna je „Theologisch-praktische Quartal-Schrift“, ki izhaja v Lincu že v XXXV. letniku, vsake kvatre (15. jan., apr., jul. in okt.) v zvezkih po 14—15 pol. ter stane 3 gl. 50 kr. na leto in se naroča pod napisom: „An die Redaction der Quartalschrift in Linc“, Harrachstrasse Nr. 9, ali pa po katoliški bukvarni v Ljubljani. — Prvi letošnji 14½ pole obsežni zvezek ima v sebi: I. Priestervereine. Von Prälat Dr. Ernest Müller in Wien. II. Ueber den pflichtgemässen Gehorsam des Diöcesan-Clerus gegen seinen Ordinarius. Von Prälat Dr. Simon Aichner in Brixen. III. Grabreden oder nicht? Von Prälat Dr. Franz Hettinger in Würzburg. IV. Die Lampe des Heilighums. Von Canonicus Anton Erdinger in St. Pölten. V. Der Ablass in seiner dogmatischen Berechtigung und praktischen Bedeutung. Von Professor Dr. Sprinzl in Prag. VI. Einige Bemerkungen bezüglich der Behandlung s. g. frommer Seelen. Von Repetitor Dr. Jakob Schmitt in St. Peter bei Freiburg. VII. Leinwand und Seide im Dienste der Liturgie. Von Professor P. Franz Resch S. J. VIII. Der Zins, vom Standpunkte der Moral beurtheilt. Von Franz Graf Kuefstein. IX. Kirchliche Skizzen aus Nordamerika: Nationen und Sprachen. Von Rev. John N. Enzberger in Piopolis Ill. (Nordamerika.) X. Religionsfond-Steuer. Von Consistorialrath Anton Panzer in Linz. VI. Pastoralfragen und Fälle: 1) Sind Sterbende zur Erweckung eines Actes der vollkommenen Reue verpflichtet? Von Prof. Josef Weiss. 2) Stillschweigende Delegation zur Trauung. Von Prof. Albert Pucher. 3) Wie man fasten soll. Von Prof. Dr. Scheicher. 4) Altkatholische. Von Prof. Josef Grundhuber. 5) Pastoralbrief über einige Uebelstände im catechetischen Unterrichte. Von Dechant B. J. Höllrigl. 6) Revalidierung einer Ehedispens. Von P. Severin Fabiani. 7) Restitutionsfall: Der eine Dieb geht dem anderen in die Falle. 8) Aeußere Theilnahme an häretischen Reden und Gottesdiensten. 9) Darf man sein Diöcesan-Directorium corrigiren? 10) Eheaufgebot in Filialkirchen. Von Prof. Dr. Nglutsch. 11) Kindeslegitimation auf Grund einer Civilehe. 12) Staats-Subvention. Von Consistorialrath Pinzer. 13) Auflöslichkeit einer confessionslosen Ehe. Von Prof. Dr. Hiptmair. 14) Ob die kirchliche Observanz, Todtenmessen prä-sente cadavere zu feuern, seitens der Civil-obrigkeit ein Verdict findet? Vom bisch. Secretär Dr. Fasching. 15) Eine Apologie der Osterbeichtzettel. Von Pfarrer Haberl. 16) Entscheidungen der Riten-Congregation. Von Prof. Dr. Hiptmair. 17) Wie ist beim Hochzeitsamte zu singen? 18) Ein Theaterbrand: Probabilismus oder Tutorismus? Von Prof. Dr. Scheicher.

Priznано izvrstne prave voščene sveče

iz pravega, nepokvarjenega čebelnega voska
(8) prodaja

P. & R. Seemann v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.